

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11443/2023
21.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у правној ствари тужиоца „Raiffeisen bank“ АД Београд против туженог АА из ..., чији је пуномоћник Звонимир Милановић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 729/22 од 25.10.2022. године, у седници одржаној 21.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 729/22 од 25.10.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крушевцу П 7759/21 од 16.12.2021. године, ставом првим изреке, укинута је решење о извршењу Основног суда у Крушевцу И Ив 164/18 од 01.06.2018. године у целости, па је одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му исплати: износ од 115.516,97 евра на име главнице са каматом према Закону о затезној камати почев од 28.05.2018. године до исплате, износ од 86,12 евра на име уговорене (редовне) камате са каматом према Закону о затезној камати почев од 28.05.2018. године до исплате, износ од 55.202,87 евра на име законске затезне камате, износ од 915.860,55 евра на име главнице са каматом према Закону о затезној камати почев од 28.05.2018. године до исплате, износ од 272,12 евра на име уговорене (редовне) камате са каматом према Закону о затезној камати почев од 28.05.2018. године до исплате и износ од 344.033,89 евра на име законске затезне камате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка од 552.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 729/22 од 25.10.2022. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Основног суда у Крушевцу П 7759/21 од 16.12.2021. године. Ставом другим изреке, укинута је решење о извршењу Основног суда у Крушевцу И Ив 164/18 од 01.06.2018. године у целости. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу исплати: износ од 115.516,97 евра на име главнице са каматом према Закону о затезној камати почев од 28.05.2018. године до исплате, износ од 86,12 евра на име уговорене (редовне) камате са каматом према Закону о затезној камати почев од 28.05.2018. године до исплате, износ од 55.202,87 евра на име законске

затезне камате, износ од 915.860,50 евра на име главнице са каматом према Закону о затезној камати почев од 28.05.2018. године до исплате, износ од 272,12 евра на име уговорене (редовне) камате са каматом према Закону о затезној камати почев од 28.05.2018. године до исплате и износ од 344.033,89 евра на име законске затезне камате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 487.500,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Тужилац је поднео одговор на ревизију туженог.

Врховни суд је испитао правноснажну другостепену пресуду применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23) и нашао да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. У поступку пред другостепеним судом није учињена ни битна повреда поступка из члана 374. став 1. у вези члана 387. став 1. тачка 6. ЗПП на коју се указује ревизијом, јер је другостепени суд у складу са својим процесним овлашћењима након отварања расправе укинуо првостепену пресуду и због тога поново одлучио и о решењу о извршењу, које је такође укинуо, те надаље одлучио о тужбеном захтеву тужиоца.

Према утврђеном чињеничном стању, привредно друштво „Марни“ ДОО Крушевац, чији је оснивач, директор и заступник био тужени, као прималац кредита и RI Eastern European Finance B.V. као давалац кредита су 07.05.2007. године закључили два уговора о кредиту, број ... којим је кориснику кредита одобрен кредит у максималном износу од 500.000 евра и број ... којим му је одобрен кредит од 1.050.000 евра, са ближе уговореним роковима доспећа, каматним стопама и средствима обезбеђења. Дана 29.12.2018. године закључени су анекси оба уговора о кредиту, којима су измењени чланови 4. став 3. оба уговора, а који се односе на каматну стопу. Уговорне стране су се сагласиле да кредитор именује „Raiffeisen bank“ АД Београд, овде тужиоца, као свог администратора који ће у име и за рачун кредитора предузети све радње неопходне за реализацију оба уговора с тим да средства кредита одобрава искључиво кредитор. Као средство обезбеђења потраживања кредитора према кориснику кредита по основу оба наведена уговора о кредиту, тужилац је издао безусловне и неопозиве гаранције број ... и број ... у корист кредитора на одобрене износе кредита од 500.000 евра и 1.050.000 евра увећане за камату по уговореној каматној стопи. Због непоштовања уговорних обавеза од стране корисника кредита, тужилац је исплатио кредиту 15.07.2009. године износ од 973.299,04 евра и 17.07.2009. године износ од 115.516,97 евра, сагласно наведеним уговорима о издавању гаранција. Након тога, тужилац је наведене уговоре о гаранцији претворио у краткорочне кредите за остале намене број ... и број ... и ове кредите је прогласио доспелим 18.07. и 23.07.2009. године. Тужени је као физичко лице са тужиоцем закључио уговоре о јемству број .. и .. дана 07.05.2007. године, којима се обавезао да ће

као јемац – платац у целости и на начин како је то предвиђено уговорима о издавању гаранције испунити све доспеле обавезе корисника кредита. Такође, тужени је као јемац предао тужиоцу две бланко сопствене менице са клаузулом „без протеста“ серије ... и ..., које је потписао. Уговорима о јемству уговорена је јемчева обавеза која обухвата износ главног дуга увећаног за камату, трошкове и сва споредна потраживања која по основу главног дуга могу проистећи из наведених уговора о издавању гаранције. Такође, као средство обезбеђења кредита заснована је хипотека првог реда на фабрици туженог. Тужилац је своје потраживање према кориснику кредита „Марни“ ДОО Крушевац делимично намирио у поступку стечаја овог привредног друштва у износу од 156.695,18 евра. На основу налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке утврђено је да укупан дуг туженог по основу уговора о јемству у вези издате гаранције број ... од 07.05.2007. године на дан доспећа менице 28.05.2018. године износи 1.260.166,53 евра, од чега по основу неизмиреног главног дуга 915.860,50 евра, по основу неизмирене уговорене камате 272,12 евра и по основу обрачунате законске затезне камате 344.033,80 евра. Укупан дуг туженог по основу уговора о јемству у вези издате гаранције број ... од 07.05.2007. године на дан доспећа менице 28.05.2018. године износи 170.805,96 евра, од чега на основу главнице 115.516,97 евра, уговорене камате 86,12 евра и обрачунате законске затезне камате 55.202,87 евра.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев налазећи да је тужиочево потраживање застарело. Према становишту овог суда, у конкретном случају се не може применити општи рок застарелости потраживања од десет година јер се ради о меничном спору, односно потраживању по основу менице које према одредби члана 78. став 1. Закона о меници застарева за три године почев од дана доспелости менице. Како су утврђени датуми доспелости меница 18.07.2009. године и 23.07.2009. године, а предлог за извршење којим је инициран поступак је поднет 30.05.2018. године, чињенично-правни закључак првостепеног суда је да је потраживање тужиоца застарело. Поред тога, овај суд је као разлог за одбијање тужбеног захтева навео да тужилац није поднео меницу на исплату туженом као меничном дужнику пре покретања извршног поступка.

Другостепени суд је након отварања расправе укинуо првостепену пресуду и заузео супротно правно становиште одлучујући о приговору застарелости потраживања истакнутом од стране туженог. Овај суд је применио општи рок застарелости од десет година прописан одредбом члана 371. ЗОО са образложењем да се у конкретном случају ради о потраживању на основу уговора о кредиту и уговора о јемству. Како је утврђено да је тужилац прогласио кредите доспелим 18.07.2009. године и 23.07.2009. године, а да је предлог за извршење поднет 30.05.2018. године, према становишту другостепеног суда није истекао рок застарелости од десет година и тужилац има право да захтева испуњење обавезе од туженог према члану 360. став 1. ЗОО. Применом одредби чланова 997, 1002. став 2. и 1004. став 3. ЗОО, другостепени суд је (након укидања решења о извршењу) обавезао туженог на исплату износа које је тужилац исплатио кредитору по основу уговора о гаранцијама, налазећи да је тужени као јемац – платац солидарно одговоран са својим привредним друштвом као корисником кредита за неизмирене обавезе према тужиоцу, које на дан доспећа меница (28.05.2018. године) износе укупно 1.430.972,49 евра (по основу главнице, редовне камате и законске затезне камате по две реализоване банкарске гаранције и претворене у кредите). При томе је другостепени суд обавезао туженог на новчану исплату у

динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, применом члана 395. ЗОО.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда засновано је на правилној примени материјалног права.

У конкретном случају, тужилац је на основу безусловних и неопозивих банкарских гаранција испунио неизмирене обавезе корисника кредита према даваоцу кредита, након чега је уговоре о гаранцијама претворио у краткорочне кредите према кориснику кредита, које је прогласио доспелим 18.07.2009. године и 23.07.2009. године. Тужени је са тужиоцем закључио уговоре о јемству којима се обавезао да ће као јемац платац испунити тужиоцу све доспеле а неизмирене уговорне обавезе главног дужника –привредног друштва „Марни“ ДОО Крушевац, чији је оснивач и директор. У циљу обезбеђења потраживања, тужени је предао тужиоцу бланко сопствене менице са клаузулом „без протеста“, потписане од стране туженог као трасанта, са овлашћењем банке да их може попунити и унети све битне меничне елементе у складу са условима предвиђеним уговорима о издавању гаранција. Како главни дужник из уговора о кредиту није испунио своју обавезу према тужиоцу у целости (део је намирен у стечајном поступку из стечајне масе), то је тужилац на основу датог овлашћења туженог попунио бланко потписане менице са клаузулом “без протеста” и покренуо поступак принудне наплате свог доспелог потраживања. Међутим, то што је тужилац као извршни поверилац покренуо поступак за наплату свог потраживања према туженом као извршном дужнику на основу веродостојне исправе (менице), не значи да поступак мора да се оконча по одредбама Закона о меници. У конкретном случају, између парничних странака није закључен апстрактни правни посао, већ каузални - уговор о јемству, где је меница само средство обезбеђења за случај неиспуњења обавезе из тог уговора. Пошто је основ потраживања тужиоца дуг по кредиту за који је тужени као физичко лице јемчио, следи да је другостепени суд правилно расправио спорни однос по правилима облигационог права који важи за уговор о кредиту и уговор о јемству, па су без утицаја ревизијски наводи о примени Закона о меници, укључујући и приговор застарелости меничног потраживања који је тужени већ истицао, а чију неоснованост је другостепени суд правилно оценио у побијаној одлуци. Пошто је основ потраживања тужиоца према туженом дуг из уговора о јемству, следи да се застарелост потраживања тужиоца у конкретном случају цени према роковима прописаним за основну обавезу, односно обавезу из уговора о кредиту, а то потраживање застарева у општем застарном року од 10 година прописаном одредбом члана 371. ЗОО, који у конкретном случају није протекао.

Без утицаја на другачију одлуку суда у овој правној ствари је чињеница да је банка имала више средстава обезбеђења и да је у циљу намирења свог потраживања према кориснику кредита могла да реализује хипотеку која је била успостављена на непокретности чија вредност знатно прелази висину ненамиреног потраживања, уместо да покреће поступак принудне наплате на основу менице. Ово из разлога што банка као поверилац у циљу заштите својих имовинских интереса има право да бира које средство обезбеђења (од више уговорених) ће активирати, односно на који начин ће реализовати своје потраживање.

Из свих изложених разлога, нису основани ревизијски наводи туженог о погрешно примењеном материјалном праву.

Зато је Врховни суд, применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци ове пресуде,

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**